

Stf justitieombudsmannen
Hans Ragnemalm

Anmälan mot Lärarnas Arbetslöshetskassa angående två beslut i anledning av samma ansökan om arbetslöshetsersättning

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Lärarnas Arbetslöshetskassa (LA). Han anförde bl.a. följande. Under maj 2005 var han genom sitt fackliga ombud BB i kontakt med LA angående bl.a. frågan om hur lång tid han skulle bli avstängd från arbetslöshetskassan om han sade upp sig från halva sin heltidstjänst som lärare för att försöka få en annan anställning i den uppsagda delen. Det svar han fick var att avstängningstiden skulle bli 45 dagar och att han efter den perioden skulle kunna få ersättning från kassan om han inte hade fått någon ny anställning. Han planerade sin framtid efter det beslut han fick den 23 augusti 2005 och som var i enlighet med den information han tidigare hade fått. Tyvärr kom ett nytt beslut den 30 september 2005 som omkullkastade hela hans planering.

Till anmälan fogade AA de två besluten, vilka båda angavs utgöra svar på hans ansökan om arbetslöshetsersättning ”från och med 2005-06-17”.

Det första beslutet utmynnade i att ansökan med hänvisning till 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, ALF, och dess tillämpningsföreskrifter avslogs ”från och med 2005-06-17 till och med 2005-08-08”, eftersom han inte ansågs ersättningsberättigad under den tid han fått ferielön. I motiveringen tillades att sökanden ”efter avslagstiden” hade ”rätt till ersättning på i övrigt gällande villkor”.

I det senare beslutet avslogs ansökan om ersättning ”från och med 2005-06-17” med motiveringen att han på egen begäran hade övergått från heltids- till deltidsarbete motsvarande 50 % och således själv valt att sänka sitt arbetsutbud till det antal timmar han valt att arbeta; enligt 9 § ALF fanns därför inte någon arbetslös tid att ersätta.

Utredning

Från LA inhämtades per telefon följande upplysningar. Både beslutet den 23 augusti 2005 och den 30 september 2005 avser samma ansökan om ersättning från den 17 juni 2005. Det första beslutet avser eventuell ersättning under ferier. Det är

brukligt att kassan fattar det beslutet separat eftersom det gäller lärare och för dem är omständigheterna andra under ferietid än under övrig tid. Beslutet från den 30 september 2005 är inte någon omprövning av det första beslutet utan avser egentligen tiden efter ferietiden och prövning av andra omständigheter.

LA anmodades att göra en utredning och yttra sig över anmälan. Yttrandet skulle avse omständigheterna kring det faktum att arbetslöshetskassan – enligt vad som hittills hade framkommit – har fattat två beslut avseende samma anmälan om arbetslöshet, vilka delvis avser samma tid. Yttrandet skulle inte avse frågan om anmälares rätt till ersättning.

LA:s styrelse lämnade genom sin ordförande CC följande remissvar.

Ärendet gäller att LA fattat två avslagsbeslut med olika avslagsgrund avseende samma tid.

Som LA ser på frågeställningarna i ärendet föreligger dels behov av ett förtydligande till den inbördes ordningen mellan besluten och dels behov av en kommentar kring den av BB inhämtade och till AA vidarebefordrade informationen.

I frågeställningen kring informationslämnandet är det även fråga om den av LA lämnade informationen, LA:s rutiner vid informationslämnande, när informationen lämnades, hur frågan formulerades och om den lämnade informationen har förorsakat AA någon egentlig skada.

Besluten

LA har som normal handläggningsrutin (erfarenhetsbaserad) att i första hand ta ställning till om det föreligger grund för avslag på grund av intjänad ferielön (9 § ALF).

Anledningen till detta är framförallt att sådan tid räknas som jämställd med tillgodoräkningsbart arbete vid fastställande av ett arbetsvillkor och även som avräkningsbar tid vid eventuellt beslut om avstängning på grund av uppsägning på den sökandes egen begäran. I de allra flesta fall är denna turordning till fördel för den enskilde sökande genom att den totala handläggningen går fortare och det blir tydligare för den enskilde sökande vad LA:s beslutsunderlag består av.

I AA:s fall blev ärendet inte komplett förrän 050928 avseende AA:s intygande av arbetsutbud och vilka skäl som AA hade för den egna uppsägningen. LA kunde därför inte fatta beslut om eventuell ersättningsrätt efter 050808 förrän dessa delar var utredda och AA förnyat sin ansökan om ersättning genom att sända in kassakort.

För att förtydliga den skrivning som LA använder i motiveringen till ferieavslag – ”Efter avslagstiden har du rätt till ersättning på i övrigt gällande villkor” – vill LA påtala att skrivningen innebär att den sökande förnyar sin ansökan genom att sända in kassakort och att LA har en skyldighet att pröva den sökandes ersättningsrätt vid varje ansökningstillfälle. Efter den begäran om utbetalning som insändandet av kassakorten innebär – i AA:s ärende efter den första avslagsperioden – prövade LA ånyo om AA uppfyllde kriterierna för att erhålla arbetslöshetsersättning.

I detta ärende uppfyllde AA inte kriterierna utan fick avslag. Avslagstiden för det nya beslutet skulle för tydlighetens skull ha angivits från 050809 – det vill säga dagen efter att avslaget på grund av intjänad ferielön upphörde.

En alternativ lösning, som LA har bedömt vara mindre lyckad i ersättningsärenden med avslagsperiod på grund av ferielön, vore självfallet att inte fatta några som helst beslut i ärendet förrän samtliga frågeställningar är nöjaktigt utredda. LA:s nu gällande handläggningsrutin är framförallt tänkt att öka förståelsen för LA:s beslut,

minska tidsutdräkten mellan ansökan och nödvändiga beslut samt vara kostnads-effektivare (jfr. förvaltningslagens krav).

Informationslämnande m.m.

Eftersom det dessvärre saknas uppgifter om vem eller vilka av LA:s personal, som har lämnat informationen till BB, saknar LA möjlighet att efterforska vad som har framkommit i samtalen mellan BB och LA:s personal. LA har förhört sig om det är någon bland personalen som har hågkomster kring samtalet med BB och har dessvärre kunnat konstatera att ingen kunnat erinra sig samtalet. Det är dock troligt – med hänsyn till LA:s organisation – att BB varit i kontakt med vårt kontor i Falun. Detta kontor ansvarar numera för medlemmar yrkesverksamma i norra Sverige. Vi får istället redogöra för vad som gäller som en allmän instruktion för LA:s personal vid informationslämnande.

Grundläggande är att LA:s personal alltid påtalar att vi är förhindrade att lämna förhandsbesked i ett ärende och att informationen som lämnas är generellt utformad på grund av att det är först då ett ärende är anhängiggjort och komplett som vi kan avge ett korrekt svar. Besked lämnas genom vårt beslut i det enskilda ärendet. Eftersom vår strävan är att en frågeställare ska få ett så korrekt svar som det bara är möjligt utifrån hur frågan är ställd så uppmanas personalen att vid minsta otydlighet i frågeställningen ställa kompletterande frågor. Vid frågor gällande framtida ersättningsanspråk reserverar vi oss även för framtida regeländringar och förändrad praxis m.m.

Det är inte ovanligt att LA får frågor gällande en kommande förändring av ett anställningsförhållande. En av de mest vanligt förekommande frågorna är just vad som händer om en medlem säger upp sin anställning. Vi informerar då om att lagstiftaren ser allvarligt på att en enskild arbetstagare säger upp sin anställning utan att ha, i arbetslöshetsförsäkringens mening, godtagbara skäl och att den egna uppsägningen i normalfallet leder till ett beslut om avstängning.

LA vill även påtala att enligt handlingarna i ärendet har AA sagt upp sin heltidstjänst med 50 % från 050617. Den skriftliga uppsägningen är dagtecknad 050316.

Om den information som AA erhållit har inhämtats efter den tidpunkten, så har den lämnade informationen inte medfört att AA skulle ha handlat annorlunda, utan AA har frivilligt valt att minska sin tjänst och förmodligen med anledning av de av honom anförda hälsoskälerna.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

Jag begränsar min prövning till att avse den fråga som föranlett remissen.

Arbetslöshetskassan har i sitt remissvar redovisat skälen för att i två etapper besvara ansökningar av denna art från någon, som uppbär ferielön. Jag ser inga principiella hinder för ett sådant förfaringsätt under den bestämda förutsättningen, att det av besluten klart framgår vad som åsyftas. Dessvärre var så knappast fallet i det aktuella ärendet.

Den grundläggande oklarheten sammanhänger med vad som i besluten anförts som ”avslagstid”. I beslutet den 23 augusti angavs, som framgått, under rubriken ”Motivering” att AA ”efter avslagstiden” – varmed åsyftas perioden fram till den 8 augusti – har ”rätt till ersättning”. Även om man genom tillägget ”på i övrigt gällande villkor” velat markera, att någon slutlig bedömning avseende den senare perioden inte gjorts utan att rätten till ersättning var beroende på utfallet av den prövning rörande andra förutsättningar som senare skulle ske, brister skrivningen i

tydlighet och kan för sökanden skapa intrycket, att hans ansökan bifallits i allt utom såvitt avser ferieperioden. Intrycket kan förstärkas av den omständigheten, att själva beslutsmeningen ju endast innefattade avslag beträffande perioden till och med den 8 augusti.

Relationen mellan de båda besluten fördunklas ytterligare av det förhållandet, att avslagsbeslutet den 30 september enligt sin lydelse omfattade inte endast den period som återstod att pröva utan hela tiden från och med den 17 juni. Då varje referens till det tidigare beslutet saknas, kan man få – den oriktiga – uppfattningen, att detta beslut skulle vara överspelat och att det nya beslutet innefattade en omprövning.

Remissvaret indikerar att kassan är införstådd med att besluten i berörda avseenden brast i klarhet. Jag förutsätter att man nu överger det praktiserade skrivsättet och – om man finner det angeläget att bibehålla systemet med delbeslut – tydligt markerar vad prövningen i respektive fas av förfarandet omfattar. Av det första beslutet skulle givetvis klart ha framgått, att ärendet inte var slutbehandlat utan att ett kompletterande beslut var att vänta, och av det senare beslutet skulle med tydlig hänvisning till det förra beslutet ha framgått, att den aktuella delfrågan redan avgjorts.

Med dessa delvis kritiska uttalanden avslutas ärendet.